

CBS Rehoboth
Groot-Ammers

School-ondersteuningsprofiel

CBS Rehoboth

2017-2018

Inhoudsopgave

	1.	
1. Inleiding		3
2. Schoolgegevens.....		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3. Visie van onze school		4
4. Diversiteit van de leerling-populatie		4
5. Budget		6
6. Ondersteuning.....		6
6.1. Basisondersteuning (plus)		7
6.2. Extra ondersteuning (plus) en externe ondersteuning		8
6.3. Kwaliteit van de ondersteuning		9
6.4. Inzet van Extra ondersteuning		10
6.5. Inzet van Externe ondersteuning		10
7. Passend Onderwijs.....		11
8. Expertise schoolteam		12
9. Schoolspecifieke onderdelen.....		12
10. Typering Passend Onderwijs.....		13
11. Ontwikkelthema's		14
Bijlage 1: Begrippenlijst		16
Bijlage 2: Voorbeelden van onderwijs- en ondersteuningsvragen en arrangementen		18
Bijlage 3: Toelichting Basis-, extra- en externe ondersteuning		20
Bijlage 4: Toelichting op de pijlers voor Passend Onderwijs.....		22

1. Inleiding

Dit document heet het School-ondersteuningsprofiel, afgekort SOP.

Dit is een wettelijk verplicht document in het kader van Passend Onderwijs, waarin wij de ondersteuning in beeld brengen, die wij aan onze leerlingen geven.

Met deze ondersteuning wordt bedoeld, de investeringen in middelen en manieren die wij doen om ons onderwijs aan de leerlingen op een bepaald kwaliteitsniveau te realiseren.

Aangezien de leer- en ontwikkelingsbehoeften van leerlingen verschillen, heeft ook de ondersteuning een divers karakter.

Door deze diversiteit van leerlingenpopulatie en ondersteuningsaanbod in beeld te brengen, komen tevens onze verbetermogelijkheden tevoorschijn. Die worden meegenomen in de ontwikkelpunten in de School(jaar)plannen.

Dit SOP wordt één keer per jaar nagezien op correcte weergave van de werkelijkheid. Bepaalde gegevens kunnen daarom gedurende een beperkte tijd door de praktijk achterhaald zijn. Dat kan optreden doordat leerlingen van school gaan, nieuwe leerlingen in de school komen, personeel gaat of komt, en doordat onze kennis en ervaring toeneemt.

Het SOP komt tot stand door verschillende gegevens samen te bundelen en hier en daar van toelichting te voorzien. Deze gegevens worden aangeleverd door directie, interne begeleiding en leerkrachten, zodat de uitkomst een schoolbrede afspiegeling is. Daarmee is tegelijk gezegd, dat de uitkomst niet op één of andere bijzondere situatie in de school van toepassing is. Het SOP moet schoolbreed gelezen worden.

Mocht u over de inhoud van dit SOP iets willen vragen of aanreiken, verzoeken wij u contact op te nemen met de intern begeleidster Marleen van der Neut via m.vanderneut@cbsmolenwaard.nl.

2. Schoolgegevens.

Naam bevoegd gezag:	(Vereniging tot Stichting en Instandhouding School met de Bijbel Groot Ammers)
Naam:	Basisschool Rehoboth
Straat:	Roerdompstraat 29
Postcode/Plaats:	2964HD Groot-Ammers
Gemeente:	Molenwaard
Provincie:	Zuid-Holland
Telefoon:	0184661529
Web:	www.cbsmolenwaard.nl
Mail:	info-reh@cbsmolenwaard.nl
Directie:	Arnold van Ooijen,
Locatieleider:	Renske de Jong
Intern begeleider:	Susan Lugtenburg

3. Visie van onze school

Onze ambitie is om onze leerlingen een plezierige en effectieve leerroute in een veilige en rijke leeromgeving aan te bieden.

Hierin is de protestants-christelijke identiteit leidend.

Ons onderwijs is grotendeels leerkracht-gestuurd met adaptieve elementen, zoals differentiatie naar niveau en aangepaste leerroutes voor leerlingen die uitvallen op rekenen of taal.

In het proces van groepsvorming hebben de opvattingen en interventies van leerlingen zelf expliciete functie.

Cognitief meer begaafde leerlingen krijgen eens per week een adaptief aanbod in de Plusgroep.

Wij zoeken verdieping van onze expertise in het opbrengstgerichte karakter van ons aanbod en onze begeleiding, met name door de interventies strakker af te stemmen op de gestelde doelen en door de evaluaties grondiger uit te voeren.

Onze uitdaging in m.n. de zaak- en expressievakken is om structureel een breder spectrum van ontwikkelingsgebieden aan te spreken bij de leerlingen in de midden- en bovenbouw als voortzetting op de ontwikkelingsgerichte benadering in de onderbouw. Hieronder vallen m.n. executieve functies en samenwerkende en onderzoekende leervaardigheden.

4. Diversiteit van de leerling-populatie

De diversiteit van onze leerlingen is een belangrijk gegeven voor het op maat kunnen afstemmen van onze ondersteuning en daarmee ook voor het op maat kunnen afstemmen van de professionalisering van ons team.

De leerlingen en de ondersteuning worden verdeeld over vier categorieën.

1. Leerlingen met een onderwijsvraag.
Zij worden begeleid binnen de 'basisondersteuning'.
2. Leerlingen met een onderwijsvraag voor extra aandacht.
Zij zijn eventueel extern gediagnosticeerd.
Zij worden begeleid binnen de 'basisondersteuning plus'.
3. Leerlingen met een speciale onderwijsvraag en eventueel zorgvraag.
Zij hebben meer gespecialiseerd onderwijs en eventueel zorgbegeleiding nodig.
Dit wordt dan uitgewerkt in een document met de aanduiding Ontwikkelingsperspectief (OPP).
Zij worden begeleid in de 'extra ondersteuning'.
4. Leerlingen met een zeer speciale onderwijs- en eventuele zorgvraag.
Zij hebben intensief gespecialiseerd onderwijs en eventueel zorgbegeleiding nodig.
Dit wordt uitgewerkt in een OPP.
Zij worden begeleid in de 'extra ondersteuning plus'.

Voor de leerlingen binnen categorie 2, 3 en 4 worden arrangementen opgesteld. Dat zijn omschreven behandelingen, die in onderwijs en ondersteuning worden gerealiseerd.

Voor voorbeelden van onderwijs- en ondersteuningsvragen en arrangementen, zie bijlage 2.

Voor de leerlingen binnen de categorieën 3 en 4 worden hierbij OPP's opgesteld. Dat zijn documenten met een omschrijving van de verwachte ontwikkeling en behaalde einddoelen voor een leerling.

Elke leerling kan slechts eenmaal in één van de categorieën voorkomen.

Op basis van deze gegevens worden twee kerngegevens opgesteld, namelijk

- het diversiteitquotient en
- het schoolprofiel.

Een diversiteitquotient met de waarde 1 of minder betekent dat er een standaard diversiteit aan leerlingenpopulatie in de school is.

Een diversiteitquotient met de waarde 1,2 of hoger, betekent dat er een verhoogde diversiteit aan leerlingenpopulatie in de school is. Dat brengt een hogere mate van ondersteuningsbehoefte, waarvoor dus extra inspanningen ondernomen moet worden.

Leerlingen	Aantallen en percentages
Totaal aantal leerlingen.	140
Aantal groepen.	6.5
Aantal leerlingen categorie 1.	113
Aantal leerlingen categorie 2.	20
Aantal leerlingen categorie 3.	13
Aantal leerlingen categorie 4.	6
Percentage leerlingen met een onderwijs - ondersteuningsvraag.	25.7
Totaal gewogen diversiteit.	194.5
DQ school.	1.19

Met dit gegeven is onze leerlingenpopulatie in het algemeen te karakteriseren als een populatie met een licht verhoogde ondersteuningsbehoefte.

Wij kunnen 95% van onze leerlingen bedienen in de basisondersteuning en basisondersteuning plus.

Dit brengt mee, dat 95% van onze leerlingen met behulp van deze ondersteuning binnen of nabij de eigen lesgroep de verwachte einddoelen kunnen behalen die voor hen op basis van landelijke gemiddelden zijn vastgesteld.

Tevens is hiermee gegeven, dat onze leerkrachten in het algemeen hoge verwachtingen van onze leerlingen mogen hebben in het stellen en behalen van deze doelstellingen, en hierop in hun instructie en begeleiding moeten afstemmen. Het omgaan met verschillen binnen de eigen lesgroep is een cruciaal om aan de onderlinge niveauverschillen tegemoet te komen.

Verwijzingen.

Hieronder staat het aantal en percentage verwijzingen van leerlingen naar het Speciaal (Basis) Onderwijs en Speciaal Onderwijs dit jaar.

Per jaar worden de verwijzingen toegevoegd.

Verwijzing naar	Aantal	Percentage
SBO	1	0.71 %
SO Laag	0	0 %
SO Middel	0	0 %
SO Hoog	0	0 %
Cluster 1	0	0 %
Cluster 2	0	0 %

5. Budget

Het beschikbare budget voor de ondersteuning van onze leerlingen bestaat uit twee onderdelen.

Op basis van de leerlingaantallen en het aanbod van extra ondersteuning zijn de volgende bedragen beschikbaar.

Budget onderdelen:	Bedragen
Budget basisondersteuning.	€ 12.860,--
Budget extra ondersteuning.	€ 11.754,--
Totaal	€ 24.614,--

6. Ondersteuning

Onze school kent drie vormen van ondersteuning, die nader toegelicht worden.

Binnen school:

1. Basisondersteuning (plus);
2. Extra ondersteuning (plus);

Van buiten school:

3. Externe ondersteuning; het aanbod, dat door externe aanbieders wordt aangeboden.

6.1. Basisondersteuning (plus)

De term basisondersteuning kan een begripsverwarring oproepen met de term 'basiskwaliteit', zoals deze door de onderwijsinspectie wordt gehanteerd.

Basisondersteuning is meer en omvat de volgende 4 aspecten:

- basiskwaliteit zoals door de onderwijsinspectie omschreven in haar Toezichtskader;
- preventieve en lichte curatieve interventies, zoals aanbod & begeleiding ter voorkoming van of bij het optreden van reken- en taalproblemen of gedragsproblemen;
- structuur van onderwijsondersteuning binnen de eigen school en in samenwerking met andere organisaties en specialisten;
- planmatig werken in het analyseren welke onderwijsbehoefte leerlingen hebben, daarop een passend onderwijsaanbod organiseren en dat evalueren.

Overzicht van onze methoden en methodieken.

Hier geven we een overzicht van de methoden en methodieken die we dagelijks gebruiken.

We kunnen deze op drie niveaus inzetten.

1. Voor de hele groep.
2. Voor een kleine groep buiten de klas.
3. Voor een individuele leerling buiten de klas.

Methoden / methodieken	Groepnrs.	Groep	Subgroep	Individueel
<i>Creatieve vorming.</i>				
Drama Moet je doen	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Moet je doen Handvaardigheid	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Moet je doen Muziek	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Moet je doen tekenen	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
<i>Engels.</i>				
I Pockets	1, 2, 3, 4	X		
Our discovery Island	5, 6, 7, 8	X		
<i>Levensbeschouwelijke vorming.</i>				
Startpunt	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Wereldwijd geloven	8	X		
Wonderlijk gemaakt	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
<i>Lezen.</i>				
DMT map Pravoo	3, 4, 5		X	
Strategisch Spellen en lezen	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
<i>Motorische vorming.</i>				
Beter bewegen met kleuters	1, 2	X		
Bewegen in het basisonderwijs	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
<i>Observatiesystemen</i>				
Kijk!	1, 2	X		
Zien!	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
<i>Rekenen.</i>				
Beredeneerd aanbod	1, 2	X		
Met sprongen vooruit	3, 4	X		
Pluspunt 3	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Rekensprint	4, 5		X	
rekensprint extra	6, 7		X	
Rekensprint Start	3, 4		X	
<i>Schrijven.</i>				
Handschrift	3, 4, 5	X		

Sociaal emotionele vorming.				
KWINK	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
SeVO	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8			X
Sam ?	1, 2	X		
train de trainer ?	6, 7		X	
Studievaardigheden				
Blits	5, 6, 7, 8	X		
Taal.				
Beredeneerd aanbod	1, 2	X		
d of t ik zit er niet (meer) mee	7, 8	X		
Strategisch Spellen	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
Taal actief 3e versie	4, 5, 6, 7, 8	X		
Werkwoordspelling in de lift	7			X
Techniek.				
Naut	5, 6, 7, 8	X		
Wereldoriëntatie.				
Bij de Tijd	5, 6, 7, 8	X		
Een wereld van verschil	5, 6, 7, 8	X		
Jeugd Verkeerskrant	7	X		
Naut	3, 4, 5, 6, 7, 8	X		
sam sam	5, 6, 7, 8	X		
Verkeerskrant	3, 4, 5, 6	X		

In het algemeen wordt hierbij opgemerkt, dat de leerkracht deze methodes en methodieken verrijkt met toegevoegde middelen en materialen vanuit het onbeperkte aanbod op m.n. internet.

Behalve de hier benoemde methodes en methodieken hanteren we een scala aan middelen en materialen en methodieken vanuit onze orthotheek. Deze worden in overleg tussen de leerkracht en de intern begeleidster periodiek ingezet, al naar gelang dit voorziet in een bepaalde onderwijs- of begeleidingsvraag vanuit de leerling.

6.2. Extra ondersteuning (plus) en externe ondersteuning

Voor leerlingen met extra ondersteuningsvragen bieden we zogenoemde arrangementen van onderwijsondersteuning aan.

Dit jaar zijn de onderstaande arrangementen van toepassing.

In de cellen wordt aangegeven om hoeveel leerlingen het gaat per arrangement.

Onderwijsarrangementen	In de groep			In school		Buiten school*		
	Naam	Groep	Subgroep	Individueel	Subgroep	Individueel	Individueel	
1. Plusklas					2			
2. Sova training					7			
3. Huiswerkbegeleiding							0	
4. Je bibbers de baas						0		
5. ONL Spelling						0		
6. Contextionele hulpverlening						0		
Totalen					9	0	0	Totaal 9

Toelichting:

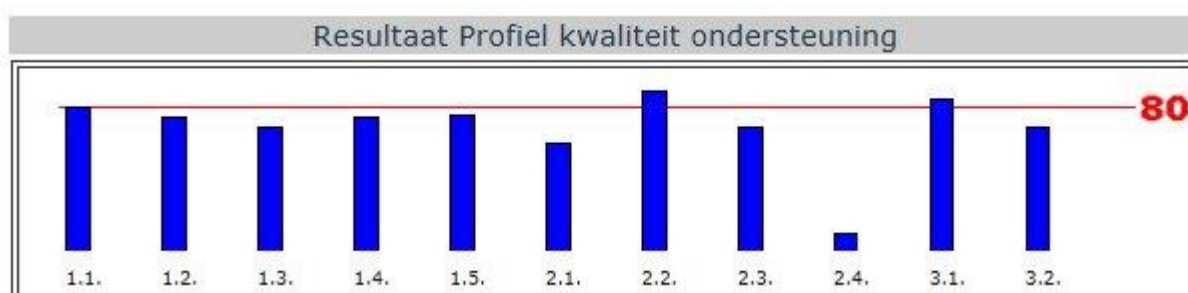
1. Plusklas: Extra uitdaging voor kinderen voor wie het reguliere en extra aanbod in de groep niet voldoende uitdagend blijkt.
2. Sovatraining twee SOVA-trainers van CBS Molenwaard.
3. Huiswerkbegeleiding aan een specifieke leerling door een onderwijsassistente.
4. Je bibbers de baas: faalangstraining door een externe psycholoog.
5. ONL Spelling: ondersteuning voor leerlingen met gediagnosticeerde dyslexie.
6. Voor een specifieke casus.

6.3. Kwaliteit van de ondersteuning

De beoordeling van de kwaliteit van onze ondersteuning vindt plaats op basis van de Monitor Basis-, extra- en externe ondersteuning. (zie bijlagen 2 en 3)
Dit levert een profiel en een overzicht van scores van de kwaliteit van de ondersteuning op.

Profiel kwaliteit van de basis-, extra- en externe ondersteuning.

In dit profiel is zichtbaar welke indicatoren van de ondersteuning al voldoen aan ons ambitie niveau, op en boven de rode lijn, en welke nog niet.

Overzicht van de scores van de kwaliteit van de basis-, extra- en externe ondersteuning.

Indicatoren kwaliteit van ondersteuning:		Scores
1.1.	Afstemming onderwijsaanbod	78
1.2.	Planmatig werken	73
1.3.	Preventieve en - licht curatieve interventies	67
1.4.	Samenwerking met ouders	73
1.5.	Verantwoording onderwijskwaliteit	74
2.1.	Aanwezige deskundigheid	58
2.2.	Aandacht voor de individuele leerling	87
2.3.	Gebruik van programma's en methodieken	67
2.4.	Mogelijkheden van het schoolgebouw	8
3.1.	Samenwerking met externe partners	83
3.2.	Gebruik van programma's en methodieken door externe partners	67
	Gemiddelde score	67

Per indicator wordt via de monitor een score vastgesteld.

Rood : 0-50

Oranje : 51-79

Groen : 80-100

In maart 2015 hebben de leerkrachten de indicatoren kwaliteit van ondersteuning beoordeeld. Dit is zeer kritisch gebeurd.

Met de invoering van Passend Onderwijs dienen alle kinderen een passende plek in het onderwijs te krijgen. Leerkrachten zijn terughoudend geweest in het beantwoorden van de vragenlijsten, omdat er nog geen duidelijk zicht is op de gevolgen van Passend Onderwijs voor de alledaagse praktijk van het onderwijs.

Bovenstaande indicatoren zijn vertaald naar actieplannen in het strategisch beleidsplan 2015-2019.

6.4. Inzet van extra ondersteuning

Binnen onze school beschikken we over de volgende extra ondersteuning, in de vorm van inzet van personeel.

Vormen van Ondersteuning	Directe Ondersteuning	Indirecte Ondersteuning
Interne ondersteuning (per week)	26:00 uur	15:00 uur
Externe ondersteuning (per jaar)	440:00 uur	68:00 uur

Deze inzet wordt uitgewerkt in de ondersteuningsmatrix.

Groep	Dq.	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Totaal extra ondersteuning
1	1.23	2:00 uur I	1:00 uur I	1:00 uur I	1:00 uur I		5:00 uur.
2	1.05			0:30 uur I			0:30 uur.
3	1.06						0:00 uur.
4 /5	1.54	3:30 uur I	1:00 uur SG			3:30 uur SG 2:30 uur I	10:30 uur.
6	1.13						0:00 uur.
7	1.52	1:30 uur I	2:15 uur SG 1:00 uur I	1:00 uur SG	1:00 uur SG	1:00 uur SG	7:45 uur.
8	0.77						0:00 uur.
plusgroep	Extra				2:15 uur SG		2:15 uur.
School Dq. 1.19							

Directe ondersteuning: begeleiding van leerlingen.

Indirecte ondersteuning: begeleiding van leraren, ouders en overige dienstverlening.

De aard van de ondersteuning kan zijn:

Basisondersteuning		
Totaal	0:00 uur	Ondersteuning in de groep (G).
Totaal	12:00 uur	Ondersteuning aan een subgroep buiten de groep (SG).
Totaal	14:00 uur	Ondersteuning aan een individuele leerling buiten de groep (I).

6.5. Inzet van externe ondersteuning

Binnen onze school beschikken we over de volgende externe ondersteuning, in de vorm van inzet van aanbieders van buiten de school.

Aanbieders externe ondersteuning (omvang in uren per jaar)	Directe ondersteuning			Indirecte ondersteuning	Totaal
	G	SG	I		
1. Logopedie	0:00	0:00	40:00	0:00	40:00
2. Je bibbers de baas	0:00	0:00	10:00	0:00	10:00
3. Taaltoren (ONL)	0:00	0:00	120:00	0:00	120:00
4. Plusklas	0:00	80:00	0:00	0:00	80:00
5. Sova training	0:00	12:00	0:00	10:00	22:00
6. Preventieve Ambulante begeleiding	0:00	0:00	10:00	20:00	30:00
7. Ambulante begeleiding Cluster 3	0:00	0:00	10:00	20:00	30:00
8. Schoolmaatschappelijk werk	0:00	0:00	10:00	0:00	10:00
9. GGD Schoolverpleegkundige groep 7 en op afroep	0:00	0:00	5:00	1:00	6:00
10. schoolarts groep 2 en op afroep	0:00	0:00	5:00	10:00	15:00
11. Logopedie screening	0:00	0:00	10:00	0:00	10:00
12. leespraat	0:00	0:00	120:00	0:00	120:00
13. Ambulante begeleiding cluster 2	0:00	0:00	8:00	7:00	15:00
Totaal	0:00	92:00	348:00	68:00	508:00

7. Passend Onderwijs

Hoe ver zijn we als school met de invoering van Passend Onderwijs?

Deze vraag hebben we beantwoord door middel van een vragenlijst onder ons team over de dertien pijlers van Passend Onderwijs. Zie voor een beschrijving hiervan bijlage 4. Het levert een profiel en een overzicht van scores van de pijlers Passend Onderwijs op.

Een score van 80 of meer op een bepaalde pijler betekent dat voor deze pijler verantwoord Passend Onderwijs kan worden uitgevoerd.

Overzicht scores pijlers Passend Onderwijs.

Pijlers Passend Onderwijs:	Scores
1 Acceptatie	85
2 Beleid	73
3 Professionalisering	70
4 Ouderbetrokkenheid	52
5 Leerlingbegeleiding	80
6 Gedifferentieerd leren	60
7 Adaptief onderwijzen	71
8 Gedragsmanagement	78
9 Samenwerken	59
10 Planmatig werken	82
11 Flexibel curriculum	73
12 Afgestemde materialen	76
13 Toegankelijke ruimten	58
Gemiddelde score	71
Professionaliteit	74

De hoogst scorende pijler is '**Acceptatie**'
De laagst scorende pijler is '**Ouderbetrokkenheid**'

Rood : 0 – 50
Geel : 51 – 65
Oranje: 66 – 79
Groen : 80 – 90
Blauw : 91 – 100

Deze uitslag geeft ons reden, om binnen het team primair te bezinnen op de definities van de pijlers van Passend Onderwijs en op de wijze, waarop de teamleden vanuit die omschrijvingen reflecteren op hun eigen onderwijspraktijk.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat onze teamleden de eigen onderwijspraktijk onderwaarden bij het lezen van de stellende formuleringen van de vragenlijst.

Anderzijds is het een gegeven, dat diverse onderdelen van de hier benoemde pijlers van Passend Onderwijs ofwel inderdaad (nog) geen weerslag vinden in onze onderwijspraktijk, ofwel nog niet dermate expliciet gemaakt en beschreven zijn, dat zij binnen het team voldoende leven, zeggingskracht en positieve waardering hebben.

8. Expertise schoolteam

Expertise wordt hier omschreven als specifieke kennis, vaardigheden en ervaringen op bepaalde gebieden van de basisondersteuning (plus) en extra ondersteuning (plus).

Als schoolteam hebben we expertise op de volgende gebieden.

- Taal en Spraak
- Rekenen
- Minder begaafdheid (syndroom van down)
- Meer/hoogbegaafdheid
- Gedrag; ad(h)d, dcd, autisme
- (Faal)angst
- Werkhouding
- Leesproblemen
- Sova
- Diabetes
- Sensorische integratieproblematiek

9. School specifieke onderdelen

Naast de standaard onderdelen van het school-ondersteuningsprofiel beschrijven we in dit profiel nog de volgende eigen onderdelen:

Plusgroep

Visie:

Cbs Molenwaard heeft in haar visie verwoord leeromgevingen te willen creëren waarin alle leerlingen hun talenten kunnen ontplooiën. Ook vanuit de overheid is er de laatste jaren meer aandacht voor talent en excelleren. Twee tot drie procent van alle basisschoolleerlingen is hoogbegaafd. Vaak wordt van deze slimme kinderen gedacht: 'die komen er wel'. De realiteit blijkt anders: een aanzienlijk aantal krijgt problemen op school, omdat het reguliere onderwijs nog niet altijd antwoord biedt op de specifieke leervragen en interesses van excellente kinderen en deze kinderen niet de aandacht

krijgen die ze nodig hebben. Deze groep hoogbegaafde leerlingen valt binnen een iets bredere groep zogenoemde 'excellente of meerbegaafde leerlingen', die lang niet altijd een goede aansluiting in hun eigen groep vinden. Vaak worden ze niet begrepen door hun klasgenoten, omdat ze op een ander niveau denken, praten en leren.

Binnen Passend Onderwijs wordt gesproken van basiszorg. Deze basiszorg vormt op de basisschool het hart van goed Passend Onderwijs. Dat betekent dat onderwijsprogramma's en leerlijnen afgestemd zijn op leerlingen met een meer of minder dan gemiddelde intelligentie.

Excellente leerlingen die zich, ondanks de preventieve aanpak (de basiszorg) op de basisschool, onvoldoende kunnen ontwikkelen, lopen nogal eens vast, emotioneel en / of cognitief. Zij benutten hun vermogen niet en leren dat ook niet. Het kan zijn dat het kind gedemotiveerd raakt voor school en leren, dat het faalangstig wordt en onder zijn niveau gaat presteren.

Om de eigen leerkrachten van excellente leerlingen te helpen hen binnen de basiszorg een passend aanbod en een passende begeleiding te bieden, heeft de plusklasleerkracht tijd beschikbaar, om desbetreffende leerkrachten te ondersteunen in hun aanpak van deze groep kinderen. Dit is een belangrijke pijler van de plusklas.

Daarnaast hebben we de curatieve aanpak: in een aantal gevallen lukt het namelijk niet om de excellente leerling optimaal te begeleiden binnen de eigen groep en kan het beter of noodzakelijk zijn extra begeleiding en/of expertise in te schakelen. Om deze groep excellente leerlingen goed te kunnen begeleiden is er daarom de bovenschoolse plusklas, die passend(e) onderwijs en begeleiding biedt aan deze groep kinderen en onder leiding staat van een gespecialiseerde leerkracht. Op bestuursniveau zal er dus budget, aangepast aan de specifieke behoeften van de school en de plusklas, worden ingezet.

Doelstelling

De bovenschoolse plusklas van cbs Molenwaard streeft een aantal doelen na, te weten:

- * Ontmoeting met ontwikkelingsgelijken
- * Leren leren
- * Leren leven
- * Leren denken

Aanbod

De hoofdbestanddelen van het aanbod zijn:

- * Bijbelstudie (evt. i.c.m. Engels);
- * Filosofie / sova enz. incl. een huiswerkopdracht;
- * Projectwerk incl. vaardigheidsdoelen, procesbegeleiding, product-doelen en vulling portfolio;
- * Natuur & techniek & wetenschap

Verder zijn de leerlingen bezig met sociale vaardigheden, leren denken en leren leren, waarbij o.a. thema's aan bod komen zoals:

- * Faalangst
- * Pesten, sterk staan
- * Peers en vrienden
- * Communicatie
- * Je anders voelen
- * Leren leren (werken met studiekearten, mindmappen, geheugen oefeningen)

Er wordt gewerkt aan diverse projecten. Dat kunnen projecten zijn die kinderen zelf kiezen, maar ook keuze-onderwerpen binnen een thema, ontdekkaarten of webkwesities. Het gemaakte werk wordt in een digitaal portfolio opgeslagen.

Het werken aan projecten geschiedt op een gestructureerde wijze. Dit heeft vooral tot doel om leerlingen te leren planmatig te werken.

10. Typering Passend Onderwijs

De school wordt hier getypeerd in een overzicht met diverse aspecten van Passend Onderwijs, vanuit een ander perspectief dan de bovengenoemde dertien pijlers. In onderstaand overzicht gaat het om de mate waarin de randvoorwaarden aanwezig zijn, om Passend Onderwijs in de komende jaren te kunnen realiseren.

Typeringsonderdelen		gering	enigszins	ruim	groot
1.	Diversiteit van de leerling - populatie.		X		
2.	Diversiteit en formatie.				X
3.	Basisondersteuning				X
4.	Onderwijsarrangementen.			X	
5.	Externe ondersteuning.				X
6.	Kwaliteit van de ondersteuning.		X		
7.	Passend Onderwijs.		X		
8.	Expertise van het schoolteam			x	
9.	School specifiek onderdeel			x	

Typering: Onze school heeft **enige tot ruime** mogelijkheden om Passend Onderwijs verder vorm te geven.

Uit dit overzicht stellen we vast, dat onze school voldoende mogelijkheden heeft om Passend Onderwijs verder vorm te geven. Hierbij dienen we onze energie kennelijk met name te steken in de kennis en expertise van het schoolteam over:

- de inhouden van Passend Onderwijs;
- het omgaan met verschillen in onderwijs- en gedragsontwikkeling van de leerlingen binnen en nabij de eigen lesgroep;
- de aanwezige voorzieningen, expertise, middelen en materialen om de basisondersteuning (plus) planmatig vorm te geven.

11. Ontwikkelthema's

Op basis van de informatie uit ons Schoolondersteuningsprofiel gaan we de ondersteuning naar onze leerlingen nog verder verbeteren. Hiertoe maken we een keuze uit de beschikbare ontwikkelthema's en nemen we deze op in ons Schoolplan. Daarmee zijn deze ontwikkelthema's tevens opgenomen in onze cyclus van kwaliteitszorg, zodat periodiek gemeten wordt welke vorderingen gemaakt zijn in het verbeteren van desbetreffende ontwikkelitems.

In het onderstaande overzicht geven we aan, welke streefwaarden we hanteren voor de ontwikkelthema's in de Schoolplanperiode 2015-2019.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze waarden de scores betreffen van de interne metingen binnen ons team.

Ontwikkelthema's Passend Onderwijs voor de huidige en gewenste situatie.

Pijlers voor Passend Onderwijs	Huidige situatie					Gewenste situatie				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Acceptatie				0						
2. Beleid			0							
3. Professionalisering			0							
4. Ouderbetrokkenheid		0								
5. Leerlingbegeleiding				0						
6. Gedifferentieerd leren		0								
7. Adaptief onderwijzen			0							
8. Gedragsmanagement			0							
9. Samenwerken		0								
10. Planmatig werken				0						
11. Flexibel curriculum			0							
12. Afgestemde materialen.			0							
13. Toegankelijke ruimten		0								
Gemiddelde score 71			0							

We willen kinderen meer betrekken bij hun eigen leerproces. dat betekent dat we ons moeten verdiepen in hun drijfveren en wat hen beweegt. Als we hen betrekken bij hun leerproces, kunnen ze zelf hun werk analyseren, doelen bespreken, evalueren en hun nieuwe werk plannen. Hierdoor zal een structurele werkhouding bij de leerlingen ontstaan. We moeten functionele werkplekken voor leerlingen creëren. Tijdens lessen zorgen we voor afwisseling en energizers om de kinderen bij de les te houden.

We willen met kinderen en ouders in gesprek om te begrijpen wat goed voor het kind is. Dit vergroot tevens de ouderbetrokkenheid. We tonen hier een pro-actieve houding. Niet wachten tot er problemen zijn. Er moet een time-out plek komen.

Welke materialen zijn er om kinderen met een medische beperking op te vangen? Welke mogelijkheden zijn er om extra mensen (van buiten de school) in te zetten voor begeleiding van fysieke of medische hulpvragen van kinderen? We willen onze kennis vergroten om beter om te gaan met deze leerlingen.

Uitgangspunt met de ouderbetrokkenheid is een driehoek: kind, ouders, school met een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We willen met ouders de stimulerende factoren van thuissituatie kunnen benoemen maar ook met hen de belemmerende factoren kunnen bespreken. We willen ouders serieus nemen dus erkenning in hun rol als ouder dus luisteren, interesse tonen en terugkoppelen. We tonen hier een pro-actieve houding.

We willen denken in kansen en mogelijkheden van de kinderen. Structureel gaan we uit van verschillende niveaus in de groep met daarnaast aandacht voor kinderen met extra onderwijsbehoeften.

Bijlage 1: Begrippenlijst

Hier worden de belangrijkste begrippen uit het School-ondersteuningsprofiel kort toegelicht.

Basisondersteuning

Het door het samenwerkingsverband en/of schoolbestuur afgesproken geheel van basis - en lichte curatieve interventies die:

- * binnen de onderwijs-ondersteuningsstructuur van de school,
- * onder regie en verantwoordelijkheid van de school,
- * waar nodig met inzet van expertise van andere scholen,
- * soms met inzet van ketenpartners,
- * zonder indicatiestelling en
- * op het overeengekomen kwaliteitsniveau, planmatig worden uitgevoerd.

Directe ondersteuning

De extra begeleiding van leerlingen, dit zowel door interne als externe begeleiders.

Diversiteitsquotient (dq)

Een vaststelling van de mate van diversiteit van een groep of school.

Een score van 1 of minder betekent een standaard diversiteit of minder.

Is een score 1,2 of hoger dan is er sprake van een verhoogde mate van diversiteit, zodat extra ondersteuning in de groep of school noodzakelijk kan zijn.

Extra ondersteuning

Extra ondersteuning wordt gerealiseerd in de vorm van onderwijs-arrangementen. Deze arrangementen kunnen licht en kortdurend van aard zijn of intensief en langdurig. De arrangementen worden door de school, het bestuur of samenwerkingsverband georganiseerd. Het betreft hier de ondersteuningsvragen van leerlingen die de basisondersteuning overstijgen en extra ondersteuning noodzakelijk is.

Externe ondersteuning

Het door de school, het samenwerkingsverband of schoolbestuur afgesproken geheel van interventies die door externe ondersteuners in en om de school worden aangeboden om haar basis - en extra ondersteuning uit te breiden en vorm te geven. Dit kan geschieden door middel van begeleiding en scholing.

Bij begeleiding gaat het om directe professionele samenwerking in de dagelijkse praktijk

Bij scholing gaat het om meer uitvoerige informatieoverdracht in de vorm van één of meerdere bijeenkomsten eventueel in de vorm van een cursus.

Indirecte ondersteuning

De begeleiding van leraren en ouders, dit zowel door interne als externe begeleiders.

Methodiek

Een methodiek is geen complete methode maar een bepaalde beschreven aanpak.

Onderwijs-ondersteuningsarrangement

Externe ondersteuning op maat, met inzet van (boven)schoolse voorzieningen, expertise en financiën. Een arrangement kan variëren van licht, tijdelijk van aard tot zwaar, intensief en langdurend of structureel van aard.

Onderwijs(zorg)vraag

Een vraag die de leerling ons stelt om zich zelf verder te ontwikkelen. Dit in de context van de school en thuissituatie.

Ontwikkelingsperspectief (OPP), ook wel groeidocument genoemd

Het OPP is de formulering van de ontwikkelingsmogelijkheden van een leerling, tegen de achtergrond van het te bereiken uitstroomniveau, passend bij de meest waarschijnlijke uitstroombestemming, het onderwijsaanbod dat daar bij hoort en de tussendoelen tussen beginniveau en uitstroomniveau.

School-ondersteuningsprofiel

Het school-ondersteuningsprofiel van de school is een beschrijving van de populatie leerlingen en het daarop afgestemde onderwijs en ondersteuning in school.

Het is een samenvatting van een aantal onderdelen van de schoolbeschrijving in overzichten en profielen.

Speciale ondersteuning.

Het onderwijs en de zorg in gespecialiseerde voorzieningen in het samenwerkingsverband of in de regio, zoals het SBO, Praktijkonderwijs of het (voortgezet) speciaal onderwijs. De verantwoordelijkheid voor de leerling wordt overgedragen aan deze voorziening.

Totaal gewogen diversiteit

De totale diversiteitwaarde van de school als de diversiteit van de leerling-populatie is vastgesteld.

Bijlage 2: Voorbeelden van onderwijs- en ondersteuningsvragen en arrangementen

Hier worden voorbeelden gegeven binnen de context van het regulier onderwijs.

Cat. 2; vraag voor extra aandacht	Cat. 3; speciale vraag OPP	Cat.4; zeer speciale vraag OPP + AB
<p><i>Vraag leergebieden:</i> Een leerling heeft extra aandacht nodig bij het leren van rekenen.</p> <p><i>Basisondersteuning plus leergebieden:</i> Een korte gerichte individuele begeleiding (remedial teaching) van een leerling die extra aandacht krijgt bij rekenen.</p> <p><i>Vraag leergebieden:</i> Een leerling heeft geen enkele moeite met leren van zowel taal als rekenen en wil juist meer uitgedaagd worden.</p> <p><i>Basisondersteuning plus leergebieden:</i> Een groep leerlingen die meer of hoogbegaafd zijn, wordt één of twee keer per week apart begeleid door een leraar (plusgroep).</p>	<p><i>Vraag OPP Taal:</i> Een leerling heeft grote moeite met het leren van taal. Hij loopt minimaal een jaar achter in zijn cognitieve ontwikkeling vergeleken met de rest van de groep.</p> <p><i>Extra ondersteuning OPP Taal:</i> Voor deze leerling wordt een OPP en een eigen leerlijn voor taal opgesteld. Hierin wordt de ondersteuning uitgestippeld. Elk half jaar vindt evaluatie plaats. De ouders zijn hierbij actief betrokken.</p>	<p><i>Vraag leergebieden:</i> Een leerling met een verstandelijke beperking heeft zeer grote moeite met het leren van taal en rekenen. Hij loopt enige jaren achter in zijn cognitieve ontwikkeling vergeleken met de rest van de groep.</p> <p><i>Extra ondersteuning plus leergebieden:</i> Een leerling met een Downsyndroom wordt de gehele week begeleid door een onderwijsassistent.</p>
<p><i>Vraag werkhouding:</i> Een leerling heeft extra aandacht nodig bij het uitvoeren van opdrachten leer – en ontwikkelingstaken.</p> <p><i>Basisondersteuning plus werkhouding:</i> Een leerling wordt enige tijd, tussen vier en acht weken, extra begeleid, middels een korte gerichte werkhoudingsprogramma b.v het DOG Project.</p>	<p><i>Vraag OPP Rekenen:</i> Een leerling heeft grote moeite met het leren van rekenen. Hij loopt minimaal een jaar achter in zijn cognitieve ontwikkeling vergeleken met de rest van de groep.</p> <p><i>Extra ondersteuning OPP Rekenen:</i> Voor deze leerling wordt een OPP en een eigen leerlijn voor rekenen opgesteld. Hierin wordt de ondersteuning uitgestippeld. Elk half jaar vindt evaluatie plaats. De ouders zijn hierbij actief betrokken.</p>	<p><i>Vraag gedrag:</i> Een leerling heeft zeer grote moeite met het omgaan van zijn gedrag.</p> <p><i>Extra ondersteuning plus gedrag:</i> Een leerling ontvangt ambulante begeleiding vanuit het samenwerkingsverband of bestuur (expertise centrum). Deze begeleiding wordt uitgewerkt in een begeleidingsplan.</p>
<p><i>Vraag gedrag:</i> Een leerling heeft extra aandacht nodig bij het omgaan van zijn gedrag.</p> <p><i>Basisondersteuning plus gedrag:</i> Een groep leerlingen wordt enige tijd, tussen vier en acht weken, extra begeleid, middels een korte gerichte groep SOVA</p>	<p><i>Vraag OPP Taal en Rekenen:</i> Een leerling heeft grote moeite met het leren van zowel taal als rekenen. Hij loopt minimaal een jaar achter in zijn cognitieve ontwikkeling vergeleken met de rest van de groep.</p>	<p><i>Vraag fysieke gesteldheid:</i> Een leerling die in een rolstoel zit of een leerling die spastisch is en gebruik maakt van een rollator. Ze moeten af en toe verschoond worden en medicijnen worden toegediend. Ze hebben daarnaast zeer grote moeite</p>

<p>training.</p>	<p><i>Extra ondersteuning OPP Taal en Rekenen:</i> Voor deze leerling wordt een OPP en een eigen leerlijn voor rekenen opgesteld. Hierin wordt de ondersteuning uitgestippeld. Elk half jaar vindt evaluatie plaats. De ouders zijn hierbij actief betrokken.</p>	<p>met het leren van taal, rekenen en omgaan met hun gedrag.</p> <p><i>Extra ondersteuning plus fysieke gesteldheid:</i> Een leerling die spastisch is wordt bijna de gehele week apart begeleid bij meerdere schoolse activiteiten.</p>
<p><i>Vraag fysieke gesteldheid:</i> Een leerling die in een rolstoel zit of een leerling die spastisch is en gebruik maakt van een rollator.</p> <p><i>Basisondersteuning plus fysieke gesteldheid:</i> Een leerling in een rolstoel wordt twee keer per week extra begeleid bij enkele schoolse activiteiten, zoals gymnastiek.</p>	<p><i>Vraag gedrag:</i> Een leerling heeft grote moeite met het omgaan van zijn gedrag.</p> <p><i>Extra ondersteuning gedrag:</i> Een leerling wordt langdurig, ongeveer een half jaar, begeleid in het omgaan met zijn gedrag. Er wordt een specifiek programma gebruikt hiervoor. Dit kan zowel binnen als buiten de groep plaatsvinden.</p>	<p><i>Indicatie Cluster 1:</i> Een leerling heeft een indicatie gekregen voor cluster 1, leerlingen met een visuele beperking.</p> <p><i>Extra ondersteuning plus cluster 1:</i> Een leerling ontvangt ambulante begeleiding vanuit de speciale school voor leerlingen met een visuele beperking. Deze begeleiding wordt uitgewerkt in een begeleidingsplan.</p>
<p><i>Vraag thuissituatie:</i> Een leerling heeft tijdelijk problemen in zijn thuissituatie.</p> <p><i>Basisondersteuning plus thuissituatie:</i> Met de leerling wordt een aantal gesprekken gevoerd door b.v. de intern begeleider, orthopedagoog en/of maatschappelijk werker. Deze vinden onder schooltijd plaats.</p>	<p><i>Vraag fysieke gesteldheid:</i> Een leerling die in een rolstoel zit of een leerling die spastisch is en gebruik maakt van een rollator. Ze moeten af en toe verschoond worden en medicijnen worden toegediend. Ze hebben daarnaast moeite met het leren van taal en rekenen.</p> <p><i>Extra ondersteuning fysieke gesteldheid:</i> Een leerling die spastisch is wordt vier keer per week apart begeleid bij meerdere schoolse activiteiten.</p>	<p><i>Indicatie Cluster 2:</i> Een leerling heeft een indicatie gekregen voor cluster 2, leerlingen met een auditieve of spraak taal beperking.</p> <p><i>Extra ondersteuning plus cluster 2:</i> Een leerling ontvangt ambulante begeleiding vanuit de speciale school voor leerlingen met een auditieve of spraak taal beperking. Deze begeleiding wordt uitgewerkt in een begeleidingsplan.</p>

Bijlage 3: Toelichting Basis-, extra- en externe ondersteuning

De volgende vormen van ondersteuning worden onderscheiden

1. Basisondersteuning.
2. Extra ondersteuning.
3. Externe ondersteuning.
4. Speciale ondersteuning.

Deze worden hieronder nader toegelicht.

1. Basisondersteuning.

Het door het samenwerkingsverband of schoolbestuur afgesproken geheel van basis - en lichte curatieve interventies die:

- * binnen de onderwijs-ondersteuningsstructuur van de school,
 - * onder regie en verantwoordelijkheid van de school,
 - * waar nodig met inzet van expertise van andere scholen,
 - * soms met inzet van ketenpartners,
 - * zonder indicatiestelling en
 - * op het overeengekomen kwaliteitsniveau,
- planmatig worden uitgevoerd.

Aspecten:

- 1.1. Afstemming onderwijsaanbod.
- 1.2. Planmatig werken.
- 1.3. Preventieve – en licht curatieve interventies.
- 1.4. Samenwerking met ouders.
- 1.5. Verantwoording onderwijs kwaliteit.

2. Extra ondersteuning.

Extra ondersteuning wordt gerealiseerd in de vorm van onderwijs-arrangementen.

Deze arrangementen kunnen licht en kortdurend van aard zijn of langdurig, intensief of zeer intensief.

De arrangementen worden door de school, het bestuur of samenwerkingsverband georganiseerd. Het betreft hier de ondersteuningsvragen van leerlingen die de basisondersteuning overstijgen en basisondersteuningplus of extra ondersteuning noodzakelijk zijn.

Aspecten:

- 2.1. Aanwezige deskundigheid.
- 2.2. Aandacht voor de individuele leerling.
- 2.3. Gebruik van programma's en methodieken.
- 2.4. Mogelijkheden van het schoolgebouw.

3. Externe ondersteuning.

Het door de school, het samenwerkingsverband of schoolbestuur afgesproken geheel van interventies die door externe ondersteuners in en om de school worden aangeboden om haar basis – en extra ondersteuning uit te breiden en vorm te geven. Dit kan geschieden door middel van begeleiding en scholing.

Bij begeleiding gaat het om directe professionele samenwerking in de dagelijkse praktijk. Bij scholing gaat het om meer uitvoerige informatieoverdracht in de vorm van één of meerdere bijeenkomsten eventueel in de vorm van een cursus.

Aspecten:

- 3.1. Samenwerking met externe partners.
- 3.2. Gebruik van programma's en methodieken.

4. Speciale ondersteuning.

Het onderwijs en de zorg in gespecialiseerde voorzieningen in het samenwerkingsverband of in de regio, zoals het SBO, Praktijkonderwijs of het (voortgezet) speciaal onderwijs. De verantwoordelijkheid voor de leerling wordt overgedragen aan deze voorziening.

Aspecten:

- 4.1. Afstemming onderwijsaanbod.
- 4.2. Planmatig werken.
- 4.3. Aanwezige deskundigheid.
- 4.4. Gebruik van programma's en methodieken.
- 4.5. Verantwoording onderwijs kwaliteit.
- 4.6. Samenwerking met ouders.
- 4.7. Mogelijkheden van het schoolgebouw.

Bijlage 4: Toelichting op de pijlers voor Passend Onderwijs

De pijlers zijn de fundamenten van Passend Onderwijs.

Als alle pijlers optimaal zijn uitgewerkt in de onderwijssituatie, dan is er sprake van volledig verantwoord Passend Onderwijs.

Hieronder wordt elke pijler apart kort toegelicht.

1. Acceptatie

Acceptatie is een houding, die open staat voor:

- alle leerlingen met al hun talenten en eventuele beperkingen.
- inzichten, die het onderwijs verder kunnen vernieuwen.

Resultaat: Elke leerling voelt zich welkom en gewaardeerd.

2. Beleid

Beleid is een regionaal of schoolbeleidsdocument met een context beschrijving en richtinggevende uitspraken. Daaronder ligt een plan van aanpak met een financiële onderbouwing.

Resultaat: Het samenwerkingsverband en/of de school heeft in een actueel document voor alle betrokkenen een begrijpelijke visie, doelen en regelingen beschreven als uitgangspunt voor het handelen in de onderwijssituatie.

3. Professionalisering

Professionalisering is regionaal opgezette scholing en begeleiding voor alle educatieve professionals in de regio. Deze wordt bij voorkeur verstrekt of bemiddeld vanuit één instituut.

Resultaat: Een planmatig en continue scholingsaanbod dat de handelingsbekwaamheid van betrokkenen tenminste op peil houdt en gericht is op hogere opbrengsten

4. Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is het mobiliseren van ouders bij het uitvoeren van Passend Onderwijs. Deze betrokkenheid is zowel individueel als collectief.

Resultaat: Betrokken ouders op het onderwijs van hun kinderen.

5. Leerlingbegeleiding

Leerlingbegeleiding is de systematische en adequate begeleiding van alle leerlingen in onderwijsleersituaties.

De noodzakelijke handelingsbekwaamheid is hiervoor in voldoende mate aanwezig in de school en maakt onderdeel uit van een dekkende handelingscapaciteit voor alle leerlingen binnen het samenwerkingsverband. Om dit te realiseren wordt een continuüm van leerlingbegeleiding opgezet.

Resultaat: Een continuüm van ondersteuning voor alle leerlingen.

6. Gedifferentieerd leren

Gedifferentieerd leren betekent het hebben van een open houding voor alle vormen van leren. Het onderwijs is zo georganiseerd, dat elke leerstijl mogelijk is.

Resultaat: Onderwijs, met aanvaarbare opbrengsten, waar binnen elke vorm van leerstijl mogelijk is.

7. Adaptief onderwijzen

Adaptief onderwijzen betekent het bevorderen van maatwerk leersituaties gericht op de mogelijkheden en behoeften van leerlingen.

Resultaat: Onderwijs waar binnen elke vorm van onderwijsstijl mogelijk is.

8. Gedragsmanagement

Gedragsmanagement betekent het gericht omgaan met diversiteit in gedrag en het preventief en curatief sturen op sociaal aanvaardbaar gedrag.

Resultaat: Onderwijs waar binnen elke vorm van gedragsmanagement mogelijk is.

9. Samenwerken

Samenwerken betekent het betrekken van alle betrokkenen bij het onderwijs. Leerlingen, ouders en educatieve professionals werken constructief met elkaar samen. Het onderwijs is zo georganiseerd dat elke samenwerkingsvorm mogelijk is.

Resultaat: Onderwijs waar binnen elke vorm van samenwerking mogelijk is.

10. Planmatig werken

Planmatig werken betekent dat het onderwijs planmatig wordt opgezet en uitgevoerd. Er wordt gesignaleerd, gediagnosticeerd. Voor individuele leerlingen met speciale onderwijs- vragen worden ontwikkelingsperspectieven opgesteld en uitgevoerd en voor groepen worden groepsplannen opgesteld en uitgevoerd. Het onderwijs is zo georganiseerd, dat elk soort plan kan worden opgezet en uitgevoerd.

Resultaat: Onderwijs waar binnen elk soort plan kan worden opgezet en uitgevoerd.

11. Flexibel curriculum

Flexibel curriculum betekent dat de onderwijshoudens, het curriculum, worden uitgewerkt in leer- en ontwikkelingslijnen. Een leer- of ontwikkelingslijn is een opbouw in leeftijdscategorieën van doelen en daaraan gekoppelde programma's, middelen en toetsen.

Het onderwijs is zo georganiseerd, dat voor elk vak – en vormingsgebied zo'n lijn is opgesteld

Resultaat: Onderwijs waarvoor elk vak – en vormingsgebied een leer – of ontwikkelingslijn is opgesteld.

12. Afgestemde materialen

Afgestemde materialen zijn leer- en ontwikkelingsmaterialen afgestemd op de onderwijs- vragen van alle leerlingen. Zo dient er b.v. een aangepast toetsenbord beschikbaar te zijn voor de leerling, die niet over het gebruik van zijn handen kan beschikken. Het onderwijs is zo georganiseerd, dat alle noodzakelijke materialen beschikbaar zijn.

Resultaat: Beschikbare afgestemde materialen in de school.

13. Toegankelijke ruimten

Toegankelijke ruimten zijn ruimten in en rond de school toegankelijk voor alle leerlingen. Er zijn tevens noodzakelijke, speciale ruimten beschikbaar zoals b.v. ruimten voor verschoning, verpleging en extra begeleiding. De noodzakelijke onderwijsruimten in en om de school zijn voor iedereen toegankelijk.

Resultaat: Toegankelijke ruimten in en om de school voor iedereen.